NOWE EUROPEJSKIE PRAWO SPADKOWE

redakcja naukowa
Maksymilian Pazdan
Jacek Górecki

MONOGRAFIE LEX

LEX
a Wolters Kluwer business

NOWE EUROPEJSKIE PRAWO SPADKOWE

redakcja naukowa
Maksymilian Pazdan
Jacek Górecki

Zamów książkę w księgarni internetowej
profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX
a Wolters Kluwer business

Warszawa 2015

Stan prawny na 1 czerwca 2015 r.

Recenzent
Prof. dr hab. Wojciech Popiołek

Wydawca
Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Patrycja Talar

Łamanie
JustLuk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumieł, Krystyna Szych

Układ typograficzny
Marta Baranowska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na **www.legalnakultura.pl**
Polska Izba Książki

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN 978-83-264-8266-3
ISSN 1897-4392
ISBN PDF-a: 978-83-264-9317-1

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów / **7**

Słowo wstępne / **17**

Maksymilian Pazdan
Zakres zastosowania rozporządzenia spadkowego / 19

Karol Weitz
Jurysdykcja krajowa w sprawach spadkowych w świetle rozporządzenia spadkowego / 36

Tomasz Kot
Czy polski notariusz może być sądem na gruncie rozporządzenia spadkowego? Głos w dyskusji / 86

Maksymilian Pazdan
Statut spadkowy w świetle rozporządzenia spadkowego / 94

Jadwiga Pazdan
Wybór prawa w rozporządzeniu spadkowym / 107

Anna Wysocka-Bar
Prawo właściwe dla formy rozrządzeń na wypadek śmierci według rozporządzenia spadkowego / 130

Jerzy Pisuliński
Pojęcie umowy dziedziczenia w prawie prywatnym międzynarodowym oraz umowy dotyczącej spadku w rozporządzeniu spadkowym / 144

Elwira Macierzyńska-Franaszczyk
Prawo właściwe dla odpowiedzialności za długi spadkowe według rozporządzenia spadkowego / 168

Jacek Górecki
Rozgraniczenie statutu spadkowego i statutu rzeczowego na tle rozporządzenia spadkowego / 188

Marcin Margoński
Skutki rzeczowe zapisu windykacyjnego na tle rozporządzenia spadkowego / 205

Paulina Twardoch
Rozgraniczenie statutu spadkowego i prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego na tle rozporządzenia spadkowego i regulacji krajowych dotyczących stosunków majątkowych między małżonkami oraz projektu rozporządzenia w sprawie małżeńskich ustrojów majątkowych / 228

Agata Kozioł
Z pogranicza statutu spadkowego i statutu rozwiązania małżeństwa oraz statutu rozwiązania zarejestrowanego związku partnerskiego – uwagi na tle rozporządzenia spadkowego / 244

Wojciech Klyta
Rozgraniczenie statutu upadłościowego i statutu spadkowego. Uwagi na tle art. 76 rozporządzenia spadkowego / 263

Maciej Mataczyński
Przepisy ograniczające dziedziczenie na tle art. 30 rozporządzenia spadkowego / 282

Maria-Anna Zachariasiewicz
Przepisy wymuszające swoje zastosowanie a statut spadkowy / 316

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego / **341**

Wykaz skrótów

Akty prawne

ABGB	Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (kodeks cywilny austriacki z dnia 1 czerwca 1811 r.)
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (kodeks cywilny niemiecki z dnia 18 sierpnia 1896 r.)
EGBGB	Einführunggesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (przepisy wprowadzające kodeks cywilny niemiecki z dnia 18 sierpnia 1896 r.)
estońska ustawa o dziedziczeniu	estońska ustawa z dnia 17 stycznia 2008 r.
k. belg. z 2004 r. (ustawa belgijska z 2004 r.)	Loi du 16.07.2004 portant le Code de droit international privé (Moniteur belge, 27.07.2004); przekład na jęz. pol. S. Van Den Bogaert, P. Tereszkiewicz, KPP 2005 nr 3, s. 863–898
k.c.	ustawa z dnia 23 września 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
k.c. belgijski	kodeks cywilny obowiązujący w Belgii
k.c. Białorusi z 1998 r.	kodeks cywilny Republiki Białoruś z dnia 7 grudnia 1998 r. Nr 218 – 3 (Wiedomosti Nacjonalnogo sobranija Respubliki Biełaruś 1999 Nr 7–9, s. 101); przekład rozdz. VII „Prawo prywatne międzynarodowe" na jęz. pol. M. Trzeciak, KPP 2010, z. 3, s. 863–878
k.c. francuski	kodeks cywilny francuski z dnia 21 marca 1804 r.
k.c. grecki	kodeks cywilny grecki z dnia 15 marca 1940 r.

k.c. hiszpański	kodeks cywilny hiszpański z dnia 6 października 1889 r.
k.c. holenderski	kodeks cywilny holenderski z dnia 1 października 1838 r. – księga 10 (prawo prywatne międzynarodowe) dodana ustawą z dnia 19 maja 2011 r.
k.c. litewski	kodeks cywilny litewski z dnia 18 lipca 2000 r.
k.c. portugalski	kodeks cywilny portugalski z dnia 25 listopada 1966 r.
k.c. rosyjski	kodeks cywilny Federacji Rosyjskiej, część III z dnia 26 listopada 2001 r.
k.c. rumuński z 2009 r.	Legea 287/2009 privind Noul Cod Civil (Monitorul Oficial nr 505/2011, aplicabil din 1 octombrie 2011). Nowy kodeks cywilny rumuński, Księga VII, prawo prywatne międzynarodowe, przekład na jęz. francuski: C. Avasilencei, L.E. Piciarca, RCDIP 2012, Nr 2, s. 459–480; przekład na jęz. pol. P. Twardoch, A. Stan Otasevici, PPPM 2014, t. 13, s. 165–198
k.c. szwajcarski	kodeks cywilny szwajcarski z dnia 10 grudnia 1907 r.
k.c. turecki	kodeks cywilny turecki z dnia 22 listopada 2001 r.
k.c. węgierski	kodeks cywilny węgierski z dnia 11 lutego 2013 r.
k.c. włoski	kodeks cywilny włoski z dnia 16 marca 1942 r.
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
konwencja haska z 1961 r.	Konwencja dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, sporządzona w Hadze dnia 5 października 1961 r. (Dz. U. z 1969 r. Nr 34, poz. 284, zał.)

konwencja o prawie właściwym dla dziedziczenia z 1989 r.	Convention sur la loi applicable aux successions ā cause de mort, przyjęta na XVI sesji Konferencji Haskiej Prawa Prywatnego Międzynarodowego (3–20.10.1988), sporządzona 1.08.1989 r., RCDIP 1988, nr 4, s. 806–815, przekład na jęz. pol. A. Juryk, A. Wysocka, KPP 2007, z. 2, s. 569–589
konwencja rzymska	konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań umownych otwarta do podpisu w Rzymie dnia 19 czerwca 1980 r., (Dz. U. z 2008 r. Nr 10, poz. 57)
k.p.c.	ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
k.r.o.	ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 583)
k.s.h.	ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
k.z. szwajcarski	szwajcarski kodeks zobowiązań z dnia 30 marca 1911 r.
p.p.m. (ustawa z 2011 r.)	ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 80, poz. 432 z późn. zm.)
p.p.m. z 1926 r.	ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych – prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 101, poz. 581 z późn. zm.)
p.p.m. z 1965 r.	ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290 z późn. zm.)
pr. not.	ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm.)

rozporządzenie nr 1346/2000	rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz. Urz. WE L 160 z 30.06.2000, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 1, s. 191, z późn. zm.)
rozporządzenie nr 44/2001	rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 12 z 16.01.2001, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 4, s. 42, z późn. zm.)
rozporządzenie nr 2201/2003	rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. Urz. UE L 338 z 23.12.2003, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 243, z późn. zm.)
rozporządzenie nr 4/2009	rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz. Urz. UE L 7 z 10.01.2009, s. 1, z późn. zm.)
rozporządzenie nr 1215/2012	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 351 z 20.12.2012, s. 1, z późn. zm.)
rozporządzenie Rzym I	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („Rzym I") (Dz. Urz. UE L 177 z 4.07.2008, s. 6, z późn. zm.)

rozporządzenie Rzym II	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 864/2007 z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II") (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, s. 40)
rozporządzenie spadkowe (r.s.)	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, s. 107, z późn. zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 47)
TUE	Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 13)
ustawa albańska z 2011 r.	ustawa albańska Nr 10428 o międzynarodowym prawie prywatnym z dnia 2 czerwca 2011 r. (Fletorja Zyrtare 2011, Nr 82, s. 3319); przekład na jęz. niem. w: Jahrbuch fűr Ostrecht, 2012. 2. Halbband, s. 361–381
ustawa austriacka z 1978 r.	Bundesgesetz vom 15 Juni 1978 űber das internationale Privatrecht (Bundesgesetzblatt, t. 109, Nr 304, s. 1729 i n.); przekład na jęz. pol. J. Poczobut, *Kodyfikacje prawa prywatnego międzynarodowego*, Warszawa 1991, s. 17–26
ustawa Azerbejdżanu z 2000 r.	ustawa Republiki Azerbejdżanu z dnia 6 czerwca 2000 r. o prawie prywatnym międzynarodowym; przekład na jęz. niem. G. Acar, M. Lorenz, IPRax 2003, nr 4, s. 386–389
ustawa bułgarska z 2005 r.	kodeks prawa prywatnego międzynarodowego z dnia 4 maja 2005 r.; przekład na jęz. pol. P. Ptak, KPP 2009, z. 1, s. 250–279

ustawa Czarnogóry z 2013 r.	ustawa Czarnogóry o prawie prywatnym międzynarodowym z dnia 23 grudnia 2013 r., Službeni list Crne Gore z 9.01.2014 Nr 1, 6, 11, 14; przekład na jęz. niem. C. Jessel-Holst, IPRax 2014, nr 6, s. 556–572
ustawa czeska z 2012 r.	Zákon ze dne 25. ledna 2012 o mezinarodnim právu soukromém (Sbirka zakonů 2012 Nr 91); przekład na jęz. niem. M.T. Ondrejko, P. Dobiáš, IPRax 2014, nr 1, s. 91–109
ustawa estońska z 2002 r.	ustawa estońska o prawie prywatnym międzynarodowym, obowiązująca od 1.07.2002 r.; przekład na jęz. pol. N. Żytkiewicz, KPP 2010, z. 1, s. 210–235
ustawa holenderska z 2011 r.	Wet 19 mei 2011 tot vaststelling en invoering van Boek 10 (International privatrecht) van het Burgerlijk Wetboek (Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 2011 Nr 272); przekład na jęz. pol. P. Tereszkiewicz, KPP 2014, z. 1, s. 229–268; A. Kozioł, PPPM 2012, t. 11, s. 155–161
ustawa Liechtensteinu z 1996 r.	ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym z dnia 19 września 1996 r. (Landesgesetzblatt Nr 194 z 28.11.1996 r.), tekst niem. IPRax 1997, nr 5, s. 364–369; przekład na jęz. francuski L.P., RCDIP 1997, nr 4, s. 858–873
ustawa Republiki Korei z 2001 r.	ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym Republiki Korei z dnia 7 kwietnia 2001 r.; przekład na jęz. niem. Kwang-Jung Tsche, IPRax 2007, nr 5, s. 479–484
ustawa szwajcarska z 1891 r.	Bundesgesetz betrefend die zivitrechtlichen Verhältnisse der Niedegelassenen und Aufenhalter vom 25.6.1891 NAG
ustawa szwajcarska z 1987 r.	Bundesgesetz űber das Internationale Privatrecht vom 18. Dezember 1987 (Amtliche Sammlung des Bundesrechts 1988 Nr 44, s. 1776); przekład na jęz. pol. J. Poczobut, *Kodyfikacje prawa prywatnego międzynarodowego*, Warszawa 1991, s. 89–129

ustawa turecka z 2007 r.	turecka ustawa Nr 5718 o międzynarodowym prawie prywatnym i postępowaniu cywilnym z dnia 27 listopada 2007 r. (Resmi Gazete Nr 26728 z 12.12.2007 r., s. 1–10); przekład na jęz. niem. H. Krüger, F. Nomer-Ertan, RabelsZ 2010, s. 418–434
ustawa (dekret) węgierska	ustawa (dekret) z dnia 31 maja 1979 r. o prawie prywatnym międzynarodowym, przekład na jęz. niem. M. Benkö, W. Peuster, IPR – Gesetze in Europa, s. 364–409; tłum. na jęz. pol. J. Poczobut, *Kodyfikacje prawa prywatnego międzynarodowego*, Warszawa 1991, s. 137–148
ustawa włoska z 1995 r.	Legge z dnia 31 maja 1995 Nr 218, Suppl. Ord. Nr 68 alla Gazetta Ufficiale Nr 128 z 3.06.1995 r.); przekład na jęz. pol. K. Mironowicz, KPP 1999, nr 3, s. 649–665
zielona księga	Livre vert: Successions et testaments (COM (2005) 65 final (nie była ogłoszona w Dz. Urz. UE))

Czasopisma i wydawnictwa promulgacyjne

Biul. SN	Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
DNotZ	Deutsche Notar-Zeitschrift
ECR	European Court Reports
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
ERPL	European Review of Private Law
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
FamRZ	Zeitschrift für das gesamte Familienrecht
GPR	Zeitschrift für Gemeinschaftsprivatrecht
IPRax	Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts
JZ	JuristenZeitung
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze

KTS	Zeitschrift für Konkurs-, Treuhand- und Schiedsgerichtswesen
MittBayNot	Mitteilungen des Bayerischen Notarvereins, der Notarkasse und der Landesnotarkammer Bayern
M. Praw.	Monitor Prawniczy
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NP	Nowe Prawo
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSN(C)	Orzecznictwo Sądu Najwyższego (Izba Cywilna)
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
ÖJZ	Ősterreichische Juristen-Zeitung
PiP	Państwo i Prawo
PPC	Polski Proces Cywilny
PPHZ	Problemy Prawne Handlu Zagranicznego
PPiA	Przegląd Prawa i Administracji
PPPM	Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego
PS	Przegląd Sądowy
RabelsZ	Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht
RCDIP	Revue critique de droit international privé
RecdC	Académie de droit international. Recueil des cours
RIW	Recht der Internationalen Wirtschaft
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rpfleger	Der Deutsche Rechtspfleger

SC	Studia Cywilistyczne
St. Praw.	Studia Prawnicze
SPP	Studia Prawa Prywatnego
Zb. Orz.	Zbiór Orzeczeń
ZErb	Zeitschrift für die Steuer- und Erbrechtspraxis
ZEuP	Zeitschrift für Europäisches Privatrecht
ZEV	Zeitschrift für Erbrecht und Vermögensnachfolge
ZfRV	Zeitschrift für Europarecht, Internationales Privatrecht und Rechtsvergleichung (wcześniej: Zeitschrift für Rechtsvergleichung)
ZGR	Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht
ZHR	Zeitschrift für das gesamte Handels- und Wirtschaftsrecht
ZIP	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
ZNUJ PPWI	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace z Prawa Własności Intelektualnej
ZNUJ Prace Prawnicze	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Prawnicze
ZSR	Zeitschrift für Schweizerisches Recht
ZVglRWiss	Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft

Inne

SN	Sąd Najwyższy
SW	sąd wojewódzki
TK	Trybunał Konstytucyjny
TSUE (TS, ETS)	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Słowo wstępne

Zbliża się 17 sierpnia 2015 r., dzień rozpoczęcia stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej, a więc i w Polsce, rozporządzenia spadkowego.

Zasięg rozporządzenia jest szeroki. Wynika to już z jego tytułu. Jest to mianowicie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia dziedziczenia (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, s. 107).

Uregulowano w nim w sposób kompleksowy zagadnienia związane z rozpatrywaniem i rozstrzyganiem spraw spadkowych po osobach zmarłych w dniu lub po dniu 17 sierpnia 2015 r. Regulacja ta zmierza do ułatwienia mieszkańcom Unii realizacji praw spadkowych.

Niektóre kwestie pozostawiono jednak do rozstrzygnięcia ustawodawcom państw członkowskich (np. przyznanie kompetencji do wydawania europejskiego poświadczenia spadkowego).

Należy więc oczekiwać uchwalenia w państwach członkowskich (w tym także w Polsce) ustaw umożliwiających stosowanie rozporządzenia spadkowego.

Wychodząc naprzeciw potrzebom praktyki, oddajemy do rąk Czytelników zbiór opracowań dotyczących różnych zagadnień uregulowanych w rozporządzeniu lub ze stosowaniem rozporządzenia związanych.

Jest to zarazem zapowiedź przygotowania solidnego komentarza do rozporządzenia spadkowego.

Będziemy wdzięczni wszystkim korzystającym z tego opracowania za pytania, które pojawią się w trakcie stosowania rozporządzenia. Podejmiemy próbę odpowiedzi na nie w przyszłych opracowaniach.

Jacek Górecki
Maksymilian Pazdan

Maksymilian Pazdan*

Zakres zastosowania rozporządzenia spadkowego

1. Uwagi wstępne

Idea stworzenia wspólnotowego międzynarodowego prawa spadkowego pojawiła się dość dawno[1]. Na początku lat 90. ubiegłego stulecia powstała Europejska Grupa Prawa Prywatnego Międzynarodowego (*Groupe européen de droit international privé*). Podjęła ona prace nad przygotowaniem projektu unormowania właściwości prawa w sprawach rodzinnych i spadkowych. Na trzecim jej posiedzeniu w Heidelbergu (30 września–2 października 1993 r.)[2] uzgodniono projekt konwencji regulującej te kwestie. Nie nadano mu jednak dalszego biegu.

Nowe możliwości legislacyjne w Unii Europejskiej stworzył Traktat z Amsterdamu zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktaty

* Prof. zw. Maksymilian Pazdan – Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie oraz Uniwersytet Śląski w Katowicach.

[1] Por. P. Lagarde, *Présentation du règlement sur les successions* (w:) *Droit européen des successions internationales. Le Règlement du 4 juillet 2012*, red. G. Khairallah, M. Revillard, Paris 2013, s. 5 i n.; A. Bonomi (w:) *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement nr 650/2012 du 4 juillet 2012*, red. A. Bonomi, P. Wautelet, Bruxelles 2013, s. 23 i n.; M. Greeske, *Die Kollisionsnormen der neuen EU-Erbrechtsverordnung*, Frankfurt am Main 2014, s. 4 i n.; K. Lechner, *Die Entwicklung der Erbrechtsverordnung-Eine Einführung zum Gesetzgebungsverfahren* (w:) *Die Europäische Erbrechtsverordnung*, red. A. Dutta, S. Herrler, München 2014, s. 5 i n.; A. Dutta (w:) *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Bd. 10, *Internationales Privatrecht I. Europäisches Kollisionsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 1–24)*, red. J. von Hein, München 2015, s. 1434 i n.

[2] E. Jayme, *Entwurf eines EG-Familien-und Erbrechtsübereinkommens*, IPRax 1994, z. 1, s. 67 i n.; Por. też informacje o tym projekcie w RCDIP 1993, s. 841.

ustanawiające Wspólnoty Europejskie oraz niektóre związane z nimi akty z dnia 2 października 1997 r. (Dz. Urz. WE C 340 z 10.11.1997, s. 1). Włączył on współpracę sądową w sprawach cywilnych do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w celu stworzenia „obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości". Możliwości te zostały wzmocnione przez Traktat z Nicei zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską oraz niektóre związane z nimi akty prawne z dnia 26 lutego 2001 r. (Dz. Urz. WE C 80 z 10.03.2001, s. 1) i Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z dnia 13 grudnia 2007 r. (Dz. Urz. UE C 306 z 17.12.2007, s. 1).

W 1998 r. przyjęty został tzw. Wiedeński Plan Działania (*Plan d'action de Vienne,* Dz. Urz. WE C 19 z 23.01.1999, s. 1[3]), w którym znalazła się zapowiedź podjęcia prac nad europejskim instrumentem w sprawach spadkowych. Zadanie to, w nawiązaniu do Programu z Tampere (15–16 października 1999 r.)[4], zostało wprowadzone do programu Rady Europejskiej (przyjętego w listopadzie 2000 r., Dz. Urz. WE C 12 z 15.01.2001, s. 1)[5]. Prace studialne powierzono Niemieckiemu Instytutowi Notarialnemu w Würzburgu. Koordynowali je profesorowie Paul Lagarde (Université Paris I) i Heinrich Dörner (Universität Münster).

Na podstawie raportów z piętnastu państw członkowskich w 2002 r. powstały raport końcowy oraz propozycje ujednolicenia międzynarodowego prawa spadkowego[6]. Propozycje te oraz wyniki studiów przedstawiono na konferencji w Brukseli 10 i 11 maja 2004 r.[7]

---

[3] Por. P. Lagarde, *Présentation*…, s. 5, przypis 2.

[4] Por. A. Bonomi (w:) *Le droit*…, s. 25, przypis 13.

[5] Por. P. Lagarde, *Présentation*…, s. 5, przypis 3.

[6] Na temat tych prac por. H. Dörner, Ch. Hertel, P. Lagarde, W. Riering, *Auf dem Weg zu einem europäischen Internationalen Erb- und Erbverfahrensrecht*, IPRax 2005, z. 1, s. 1–8; T. Pajor, *O projekcie harmonizacji międzynarodowego prawa spadkowego w Unii Europejskiej* (w:) *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtysińskiemu*, red. A. Nowicka, Poznań 2005, s. 877–888; M. Voltz, *Internationales Erbrecht in der EU – Perspektiven einer Harmonisierung*, IPRax 2005, z. 1, s. 64–66; G. Hohloch, *Kollisionsrecht in der Staatengemeinschaft* (w:) *Festschrift für Hans Stoll*, Tübingen 2005, s. 550 i n.; J. Pazdan, *Ku jednolitemu międzynarodowemu prawu spadkowemu*, Rejent 2005, nr 3, s. 9 i n.; D. Lehmann, *Ernüchternde Entwicklung beim Europäischen Erbrecht*, Familienrecht, Partnerschaftsrecht 2008, z. 5, s. 203 i n.

[7] Całość materiałów ogłoszono w pracy *Les successions internationales dans l'UE. Perspectives pour une Harmonisations Conflict of Law of Succession in the European Union. Perspectives for a Harmonisation*, Würzburg 2004.

Na szczycie Rady Europejskiej w dniach 4–5 listopada 2004 r. przyjęto Program Haski (Dz. Urz. UE C 53 z 3.03.2005, s. 1) zmierzający do „wzmocnienia wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej". Program wytyczył plan działania w zakresie prawa prywatnego międzynarodowego. Zgodnie z nim do 2011 r. miały zostać przyjęte instrumenty wspólnotowe zawierające normy kolizyjne w zakresie zobowiązań umownych i pozaumownych, alimentów, rozwodów i separacji, majątkowych ustrojów małżeńskich oraz spraw spadkowych.

Zamierzenia te zostały potwierdzone w Programie Sztokholmskim z 2009 r. (Dz. Urz. UE C 115 z 4.03.2010, s. 1). Nie udało się ich jednak do dzisiaj w pełni zrealizować.

Program Haski przewidywał opracowanie zielonej księgi. Udostępniono ją 1 marca 2005 r.[8] Objęła ona całość problematyki międzynarodowego prawa spadkowego (prawo właściwe, jurysdykcję, uznawanie orzeczeń, sposoby potwierdzania kwalifikacji spadkobiercy lub zarządcy spadku, rejestry testamentów, trusty itp.).

Zawierała trzydzieści dziewięć pytań dotyczących wspomnianych wyżej zagadnień[9]. W aneksie do zielonej księgi znalazły się bogate informacje o uregulowaniach poszczególnych kwestii w prawie prywatnym międzynarodowym państw członkowskich (tzw. piętnastki) oraz uwagi o rozwiązaniach, które można brać pod uwagę przy konstruowaniu aktu wspólnotowego. Księga nie zawierała propozycji co do ostatecznego kształtu wspólnotowych uregulowań międzynarodowego prawa spadkowego.

Kolejnym wydarzeniem na drodze ku jednolitemu międzynarodowemu prawu spadkowemu był *Document de reflexion sur les successions à cause de mort* z 30 czerwca 2008 r.[10]

---

[8] *Livre vert: Successions et testaments*, COM (2005) 65 final (1.03.2005) [SEC (2005) 270] (nie ogłoszono jej w Dzienniku Urzędowym UE).

[9] Por. M. Pazdan, *Zielona Księga o dziedziczeniu i testamentach – propozycje odpowiedzi na pytania*, Rejent 2006, nr 5, s. 16–26; M. Załucki, *Ku jednolitemu prawu spadkowemu w Europie. Zielona Księga Komisji Wspólnot Europejskich o dziedziczeniu i testamentach*, Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego Europejskiego Porównawczego 2009, z. 1, s. 103–118.

[10] Por. omówienie i uwagi krytyczne pod adresem tego dokumentu – M. Pazdan, *Prace nad jednolitym międzynarodowym prawem spadkowym w Unii Europejskiej* (w:) *Państwo, prawo, społeczeństwo w dziejach Europy Środkowej. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Józefowi Ciągwie w siedemdziesięciolecie urodzin*, red. A. Lityński [i in.], Katowice–Kraków 2009, s. 592–596.

Maksymilian Pazdan – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, doktor honoris causa multi, profesor zwyczajny w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, profesor emerytowany i honorowy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie i Międzynarodowej Akademii Prawa Porównawczego w Paryżu (Académie internationale de droit comparé).

Jacek Górecki – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, profesor w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, kierownik Samodzielnego Zakładu Prawa Gospodarczego i Handlowego na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach; członek zespołów problemowych Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego; radca prawny.

■ Monografia jest pierwszym na rynku wydawniczym kompleksowym omówieniem najważniejszych zagadnień uregulowanych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (tzw. rozporządzeniu spadkowym). Jego przepisy będą miały zastosowanie do rozpatrywania i rozstrzygania spraw spadkowych po osobach zmarłych po dniu 16 sierpnia 2015 r.

■ Czytelnicy znajdą w książce informacje przydatne m.in. przy sporządzaniu europejskiego poświadczenia spadkowego, które jest zupełnie nową instytucją prawa spadkowego, a także przy dokonywaniu wpisów do ksiąg wieczystych czy prowadzeniu spraw spadkowych z elementem zagranicznym. Autorzy – specjaliści zajmujący się prawem i postępowaniem cywilnym oraz prawem prywatnym międzynarodowym – wychodząc naprzeciw potrzebom praktyki, przedstawiają zagadnienia nie tylko uregulowane w rozporządzeniu, lecz również związane z jego stosowaniem.

■ Publikacja jest przeznaczona dla notariuszy, sędziów i referendarzy oraz adwokatów i radców prawnych. Będzie także interesującym źródłem wiedzy dla pracowników naukowych zajmujących się omawianą tematyką.

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-264-8266-3
9 788326 482663

Cena 129 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:
infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9 788326 482663 W01P01